

УДК 37.091.32:821.161.2:004

О. О. Сова,
методист відділу гуманітарних дисциплін ВІППО;
Л. М. Чайка,
вчитель Комунального закладу «Луцький навчально-виховний комплекс № 26
Луцької міської ради Волинської області»

Технології XXI століття*

На прикладі уроку позакласного читання показано використання інноваційних технологій, зокрема ІКТ, мультимедіа, поліекранних засобів.

Ключові слова: візуалізація, літературний матеріал, інформаційно-комп'ютерні технології, біографія, молитва як літературний жанр.

Sova O. O., Chaika L. M. Technologies of the XXI Century.

On the example of a home reading lesson, the use of innovative technologies, including ICT, multimedia and polyscreen means is shown.

Key words: visualization, literary material, information and computer technologies, biography, a prayer as a literary genre.

Перехід до інформаційно-технологічного суспільства зумовлює необхідність перебудови всієї системи освіти, змінює освітні потреби щодо підготовки й розвитку сучасного спеціаліста, мобільність якого залежить від володіння інформацією та здатності до обміну нею, комунікативності, самостійного набуття необхідних для професійної діяльності знань, умінь, навичок.

Бурхливий розвиток засобів інформатизації (комп'ютерів, комп'ютерних комунікацій, будь-яких електронних пристроїв), а отже, поява нових технологій обробки, передачі, одержання та збереження інформації відкриває нові можливості для застосування комп'ютерів у навчальному процесі.

Інноваційні підходи у викладанні шкільних предметів вимагають від учителя працювати у творчому режимі, нестандартних напрямках, постійно вдосконалювати свою професійну діяльність, спрямовувати роботу на розвиток творчих можливостей учнів, їхніх талантів для отримання певного освітнього результату.

Сучасний розвиток науки й техніки пропонує вчителю-словеснику нові можливості демонстрації мовного й літературного матеріалу, що робить навчальний процес цікавим для учня XXI століття. Уроки з використанням комп'ютера сприяють підвищенню пізнавального інтересу та творчої активності школярів, дозволяють здійснювати особистий підхід, поетапне застосування знань, умінь і навичок. При цьому краще

сприймається й легше запам'ятовується навчальний матеріал, економно використовується час. Завдяки комп'ютеру та інтернету забезпечується простий і швидкий доступ до навчальної інформації. У практику сучасної школи впевнено входить урок в електронному вигляді, невід'ємними складовими якого є демонстрація дібраного матеріалу (ілюстрацій, таблиць, схем), музичний супровід, використання відео- й аудіофрагментів, тестових завдань, проведення бліц-опитувань.

Одним із засобів розвитку пізнавальної активності учнів є використання інформаційно-комунікаційних та мультимедійних технологій, які являють собою систему сучасних технічних засобів, що дозволяють працювати з текстовою інформацією, графічним зображенням, звуком (мовлення, музика, ефекти), анімаційною комп'ютерною графікою (мальовані фільми, тривимірні графіка) в єдиному комплексі.

Урок із використанням ІКТ стає цікавішим для школярів, ефективнішим для засвоєння знань, поліпшує рівень унаочнення навчального матеріалу. За допомогою комп'ютерних технологій можна використовувати на уроці наочність вищого рівня – відеоматеріали, анімаційні фрагменти, інтерактивні моделі тощо, які дають змогу продемонструвати ті явища, які в реальному світі побачити неможливо.

Окрім звичного поняття ІКТ та мультимедіа, сьогодні набуває поширення поліекранна технологія.

* Додатки – на CD цього номера.

Це сукупність сучасних технічних засобів (комп'ютерної і проєкційної техніки), що дає можливість подавати інформацію в необхідній послідовності й поєднаннях інформаційних блоків на кількох розташованих поруч екранах. Ефективність застосування цього комплексу ґрунтується на одночасному впливі на різні види пам'яті учнів під час навчання.

Поряд із візуалізацією навчання поліекранна технологія дозволяє оптимізувати сприйняття літературного матеріалу, що полегшується технічною можливістю представлення його різними способами залежно від складності, кількості навчального матеріалу, рівня підготовленості учнів, необхідності зорової опори.

На думку науковців, поліекранна технологія:

- дає змогу досягти найвищого рівня наочності й активізувати образне, логічне мислення;
- допомагає учням передбачати інформацію, самостійно вибирати головне й на ньому зосереджувати увагу;
- поживляє уяву, спонукає учнів до пошуку;
- оптимізує емоційне тло навчального процесу;
- допомагає вирішувати проблеми комунікації учнів.

Отже, сприйняття школярами поліекранної проєкції є змістовою діяльністю, має творчий характер, а отже мотивуюче значення. Подаємо конспект уроку української літератури із застосуванням поліекранних технологій.

Урок позакласного читання у 8-му класі

Тема: Катерина Мотрич. «Молитва ... за нашу Україну». Заклик до відродження українського національного духу. Віра в щасливе майбутнє України.

Мета:

навчальна: ознайомити учнів із життєвим шляхом Катерини Мотрич; дати визначення молитви як літературного жанру; розкрити ідею відродження національного духу; визначити систему образів та художню колористику «Молитви ... за нашу Україну»;

розвивальна: аналізуючи ідейний зміст літературної молитви, формувати вміння робити власні висновки; розвивати творчість; удосконалювати навички виразного читання, усного мовлення;

виховна: виховувати любов до рідного слова, котре облагороджує, додає сили, терпіння, бажання не цуратися свого роду й народу, плекає в серці любов до Батьківщини.

Тип уроку: комбінований.

Форма уроку: урок-молитва з використанням інформаційно-комп'ютерних технологій, у тому числі поліекранних.

Обладнання: портрет Катерини Мотрич, репродукції картин сакрального мистецтва, ілюстрації школярів до твору «Молитва ... за нашу Україну», виставка молитовників; відеоролик

духовного гімну України «Боже великий, єдиний», відеофрагмент із фільму «Катерина Білокур. Послання», відеоролик «Молитва до Божої Матері за Україну»; мультимедійний комплекс, електронні презентації.

Епіграфи:

Україно! Ти моя молитва,
Ти моя розпука вікова...

В. Симоненко

Молитва – це духовна пожива кожної людини, християнина чи нехристиянина, бо молитвою підносимося до Божих висот і лучимося з Богом, стаємо перед Ним і кажемо Йому все те, що в нашій душі радісне, чи що її болить, чи чогось вона потребує, чи за щось вона вдячна, чи прагне на мить бути понад землею.

Кардинал Мирослав-Іван Любачівський

Хід уроку

1. Забезпечення мотивації уроку. Активізація опорних знань і суб'єктного досвіду

1-й екран. Ікона Богородиці (додаток 1, слайд 1).

2-й екран. Відеоролик «Молитва до Божої Матері за Україну» (звучить без музики) (додаток 2, слайд 2).

Створення емоційного фону.

Учениця промовляє:

Коли до серця крадеться тривога, –
За долю України я боюсь, –
З молитвою звертаюся до Бога
І мовою українською молюсь.
Прошу для України в Бога щастя
І захисту для всіх її дітей.
А мова українська, мов причастя,
Теплом своїм торкається грудей...
О Боже мій – Великий, Всемогутній,
Мою українську мову порятуй.
І в світлий день прищестя, в день майбутній
Вкраїні Царство Щастя приготуй.
Коли до серця крадеться тривога, –
За долю України я боюсь, –
З молитвою звертаюся до Бога
І мовою українською молюсь.

1-й екран. Рядки з вірша В. Симоненка (додаток 1, слайд 2):

Україно! Ти моя молитва,
Ти моя розпука вікова...

2-й екран (відеосупровід продовжується, додаток 2, слайд 2).

Слово вчителя. Молитва – це звернення людини до Всевишнього із проханням благословити добрі починання:

Бог нам той день дав,
Що нас тут зібрав,
Дякуємо Йому щиро,
Що нам Свого Духа дарував.

На нашій землі сіють сячі,
Нехай вони сіють,
Чого надіються,
Господи, допоможи!

Із цими словами ми починаємо розмову про молитву й Україну. Нехай рефреном звучать слова В. Симоненка:

Україно! Ти моя молитва,
Ти моя розпука вікова...

2-й екран. Вислів кардинала Мирослава-Івана Любачівського (додаток 2, слайд 3).

– Зачитайте слова кардинала Любачівського. Як ви розумієте значення слова «молитва»?

Орієнтовні відповіді учнів:

1. Молитва – це звернення до Бога, розмова з Богом. Молитва – це злет людської думки і душі, це безмежна віра й довіра до Творця, надія, що Він допоможе. Розмова з Ним іноді є криком душі людської, відчаю, тривоги і болю.

2. На мою думку, молитва має велику силу. Ось приклад. Моя бабуся завжди у святкові дні збирала навколо себе своїх онуків і розповідала легенду про турецьку облогу Почаївського монастиря. Коли захисникам святині забракло сил, вони звернулися з проханням заступництва до Божої Матері і врятувалися.

Людство завжди шукає дорогу до Бога, добирає найкращі мелодії, найкращі слова для свого звертання до Всевишнього. Ці звертання називають молитвою.

– Які молитви знаєте, як часто промовляєте їх?

Орієнтовні відповіді учнів (на фоні епіграфів уроку):

1. Літні люди кажуть, що впродовж дня кілька разів треба звертатися до неба, дякуючи за те, що є, і за те, чого немає. Спливають на думку рядки поезії Ліни Костенко «Вечірнє сонце, дякую за день!»:

Вечірнє сонце, дякую за всіх,
Котрі нічим не осквернили душу.
За те, що завтра жде своїх натхнень,
Що десь у світі кров ще не пролито.
Вечірнє сонце, дякую за день,
За цю потребу слова, як молитви.

2. Ще з дитинства мама навчила мене щовечора, лягаючи спати, промовляти молитви:

Ангелику мій, охоронцю мій,
Ти завжди при мені стій.
Рано, увечері, вдень, вночі
Будь мені до помочі.
Зірочкою присвіти,
А крильцями захисти...

II. Представлення теми й очікуваних результатів

Учитель. Сьогодні ми ведемо мову про літературну молитву. Учні класу були об'єднані в групи, кожна з яких мала своє завдання. Завдяки

біографам ми ознайомимося із життєвим шляхом Катерини Мотрич, літературознавці дадуть визначення молитви як літературного жанру. Аналізуючи зміст «Молитви ... за нашу Україну» Катерини Мотрич, розкриємо ідею відродження національного духу.

Українська культура має чималий досвід створення духовних творів. Вони часто виходили за рамки традиційної молитви, збуджували широку гаму високих почуттів, найперше любові до України, поваги до заповітних бажань свого народу. Будучи забороненими, не звучали в Україні більш ніж півстоліття. Серед них – і духовний гімн України.

Перегляньте відеоролик і скажіть, який твір вважається духовним гімном України.

1-й екран. Відеоролик духовного гімну України «Боже великий, єдиний» (додаток 1, слайд 3).

Учитель. Заповніть міні-паспорт твору. (Робота на смарт-дошці, додаток 3, слайд 1).

Назва твору «Боже великий, єдиний»	
Автор слів	Олександр Кониський
Автор музики	Микола Лисенко
Жанр твору	Літературна молитва

III. Виконання системи завдань

Представлення роботи динамічних груп.

(Випереджувальні завдання)

Учитель. Про жанр молитви в літературі повідомлять наші літературознавці.

Група «Літературознавці»

1. Поряд із релігійними молитвами існує жанр літературної молитви. Літературна молитва має конкретного автора. У 1996 році побачила світ «Антологія духовності: сто літературних молитов» за редакцією Б. Степанишина. У цій книзі зібрано твори українських письменників.

Літературна молитва має багато різновидів: прохання, роздум, благоговіння, прославляння, подяка.

2-й екран. Світлини письменників, котрі є авторами молитов (додаток 2, слайд 4).

Поетичні твори й музику духовного змісту писали також Т. Шевченко, Ю. Федькович, С. Воробкевич, І. Франко, М. Лисенко, М. Леонтович, К. Стеценко, Д. Сочинський. Перелік духовних творів поповнюють і наші сучасники: Є. Сверстюк, П. Мовчан, Я. Гоян, К. Мотрич.

Учитель. За словами Валерія Бурія, молитви Катерини Мотрич «теплять душу», у них вона просить у Бога щастя для рідного краю. Водночас у творах авторка звертається до кожної людини.

Постановка проблемного питання. Як Катерина Мотрич у молитві звертається до людини? Чого письменниця прагне?

Прозаїк, авторка книги оповідань, романів, після того як у 1990 році на радіо прозвучала її «Молитва за мову», прокинулася всенародно відомою. А згодом народилась

і «Молитва ... за Україну»... Бог подарував письменниці чарівний голос – його переконлива сердечність виповнює слова особливим змістом, лишається з тобою надовго. Його ми можемо зараз почути, переглядаючи фрагмент із фільму «Катерина Білокур. Послання».

1-й екран. Світлина Катерини Мотрич (додаток 1, слайд 4).

2-й екран. Відеофрагмент із фільму «Катерина Білокур. Послання» (додаток 2, слайд 5).

2-й екран. Світлина Катерини Білокур (додаток 2, слайд 6).

Мабуть, символічною є участь Катерини Мотрич у фільмі – поминальній молитві «Катерина Білокур. Послання», уривок з якого ви зараз переглянули. Тут переплітаються творчості двох митців. Свята Катерина поєднала цих молільниць Слова: обидві народилися при світлі її улюбленого в народі дня, обом батьки дали ім'я святої, яку шанують українські християни. Мабуть, існує певна «матриця імен». Навіть зовні Катерина Білокур і Катерина Мотрич подібні. Поєднає їх і своєрідне духовне сестринство – щира віра в Бога, безмежна відданість творчості, звернення до чистої людської душі.

Яка ж доля письменниці Катерини Мотрич? Спробуємо виголосити слово про самотню письменницю, щоправда, нашими вустами...

Дослідницька робота класу за змістом виступу груп «Майбутні актори» та «Біографи». Лінійна робота в парах.

Учитель. Під час презентації результатів роботи груп «Майбутні актори» та «Біографи» ви працюватимете в парах за такими основними лініями дослідження:

I лінія. Описати, якою ви уявили Катерину Мотрич, прослухавши фрагменти з її «Слова до себе» та факти з її біографії?

II лінія. Простежити, що спонукало Катерину Мотрич до творчості.

III лінія. Визначити, які життєві принципи сповідує письменниця.

Група «Майбутні актори»

(Учні виголошують автобіографічні уривки з ювілейної промови Катерини Мотрич «Слово до себе»).

2-й екран. Мала Батьківщина Катерини Мотрич (додаток 2, слайд 9).

Учениця 1. «Народилася в чорноземному селі за три горби од Шевченкового. Явилася не у своє століття. Моє минуло давно. Прийшла сюди холодної днини, коли земля видяглася з осінньої киреї і приміряла білий кожух. Народила мене худа виголоджена жінка у теплій хаті на соломі, де спало п'ятеро моїх братів та сестер, де спав вимордуваний кузнем мій батько.

І тої ж миті став коло мене темноликий і хотів забрати мою душу, бо побачив, що я не його помічниця і не ним буду натхнена. Тому поволі

вичахала моя крихтна плоть, а душа поволі відривалася од неї. І прийшли мої рятівники, бо так велів їм Святий Дух, та й сказали мої рятівники з порепаними пучками й добрими очима, що не годиться ангела неохрещеним до Бога відпускати. То й охрестили мене другодні.

Подарував мені Спаситель білокрилого ангела, який спровадив того чорного, що вже майже допалував мою плоть. І увійшов у мою душу Святий Дух й офірував щедро свої дари. І наказав не розгубити їх. Дане мені було ім'я тієї, що стала великомученицею. Тож вділила і вона мені всього потроху від того, що мала надто багато.

Росла я в убогій хатині, спала на печі то в лахмітті, то в просі, але відчувала, що хтось сяйливий віддає свої щедроти чи то за те, що з'явилася на зраненій землі, чи то тому, що час було повертати до України душі, червоним бісівством загублені, чи ще чогось. Але я не бачила ні тої хатини, ні печених у печі буряків на снідання, ні драних чобіт, ні хлопчачого пальтечка на виріст, ні чорних боліт, ані бід. Я відчувала у собі Царство Небесне. Чітко знаю, що тоді воно у мені було. І я царственно-княжо володіла ним. Моя душа високо й блаженно літала попід хмарами, а інколи здійснювалася над ними. Радість розривала груди. Невимовна радість!..»

Учениця 2. (Аудіосупровід – мотиви народних пісень, додаток). «...Я співала й шаленіла, задихалася од краси, надміру почуттів, коли зацвітали сади, коли солов'ї та зозулі залишали Божий рай і прилітали до України та розвішували золото-срібло по вишнях, каліні й обертали мою землю в тихий Едем. І тоді зацвітала й моя душа й бриніла золотою струною, то ставала пташкою й співала од світання до смеркання про Галю молоденьку, про „місяць на небі“, про женців, що на горі жнуть, про тумани сиві та сніги глибокі, про вітер, що „у полі віє, а жито половіє“. Співала, співала, співала, сидючи на вишні, на городі, посеред ставу – відлуння пливло через усе село аж до лісу...»

Учениця 3. «...І я чую, як виростає душа й торкає одним крилом того сяйва, того срібла, того лемеша, що оре степовище небес, а другим востає у ці чорноземи, конопляну Україну мою, та так глибоко й болісно, що я починаю відчувати, як її кров стає моєю кров'ю, а її зраненість – моєю, а її зойк і всі стогони й плачі – теж моїми, а той хрест, на якому її розп'ято, – теж мовби моїм. І я не годна його кинути у прірву, в безодню, спопелити, дарма що любов всесильна. Лише витягну гвозді із її зап'ястя, із серця і раню ними своє. А їх же сила-силенна...»

...Очищалася й очищаюся у твоїй всесильній ріці – молитві, розкаянні. І чим глибше заходжу в ту всеочисну спасенну ріку, тим більше лютішає ворог і мстить мені через своїх земних помічників: темних, нікчемних, сірих, заздрісних, зизооких... І я ще більше прагну очищення і благаю Господа бодай півщабля

вище і вище, ближче до тих, кого Він обрав у Свій Ноїв духовний ковчег... І щомиті дякую Тобі за те, що мені дозволив бути серед „спраглих та струджених серцем”... Дякую Тобі, Боже, що навчилася розрізняти те, що так важко нам, смертним, розрізняти. Дякую за те, що смію думати, що я вже не серед сліпців. І не серед глухих. І не серед мертвих. І не серед червоних. І не серед сірих. І не серед ідолян. І не серед яничар. І не серед вічних конокрадів, що розікрали і українського воза, і навіть коней випрягли, полишивши згорьованій Україні ярмо та дишло...

...Не прошу в Тебе, Господи, ні багатства, ні довгого віку, ні навіть Царства Небесного не прошу, а лише б вистояти посеред багна і мороку, відчуваючи щомиті білі крила над собою і світло в собі, щоб душа була, як у п'ятилітньої дитини, і щоб дозволив щомиті пити із Твоєї криниці сяйво й чистоту... Захисти мій родовід і благослови його, допоки день Твій триває!»

Учениця 4. «Я благала дозволити мені збагнути таїну долі України, і Ти дозволив... І розкрилася та сторінка Твоїх тайнописів, де значиться ім'я Україна: „Не повертайтеся до того багна, поганства, з якого вийшли, не відроджуйте того, що стане пасткою для вас, вирвіть із свого серця, крові, духу Каїнів гріх, бо ж у неволю за це вас не раз гнано”. Ангелами чи ж не за це розплачуємося тисячолітньо?»

Ми, Господи, знову не доростаємо: відроджуємо і плодимо лжебогів, каїново-нерозкаяно живемо, чи ж не потрапимо знову в неволю? „Ви вже давно у ній, – була відповідь, – тільки орда не Золота, не московська, а сіро-червоно-яничарська, доморощена”.

Господи, Ти вічний плугатар, сівач і жнець. Нині Ти жнеш на моїй землі. Коли ж вижнеш, випалиш і переореш стернище, засій його золотим зерном із правиці своєї, щоб Україна-мучениця, Україна-стражденниця, полиново-проклята, стала Україною-молільницею, Україною-розкаяльницею, Україною благословенною, Україною – храмом вселенським, куди на прощу й причастя йшли б найсвітліші та наймудріші».

Учитель. Не можна оминати питання життєвого та творчого шляху письменниці. Слово біографам.

Група «Біографи»

Катерина Вакулівна Мотрич народилася 30 листопада 1947 року в селі Васильків на Шполянщині (Черкаська область). Батьки її – прості колгоспники, які виростили в тяжких умовах. Мати Мотрич (у дівоцтві Торба) Оксана Семенівна й батько Мотрич Вакула Никонович були гарною подружньою парою. Сім'я була велика, Катерина Вакулівна мала три брати, яких, на жаль, уже немає на світі, та є дві сестри, що мешкають далеко від неї. Уся сім'я була дуже талановитою: батьки чудово співали, брат Іван малював, майже всі писали вірші. Та лише наймолодша Катерина змогла стати відомою.

Навчалася Катерина Мотрич у Васильківській середній школі. Всі предмети давались добре, та українська мова і література були найулюбленішими, тому з ними й пов'язала вона своє життя. Дуже любила писати твори; хоча траплялись помилки, та зміст завжди був чудовий. Також Катерина гарно співала, виступала в різних селах із васильківським хором.

Одним із найближчих друзів і порадників письменниці був її старший брат Іван, тому саме з ним по закінченню восьми класів Катерина поїхала до Києва. Брат, як ніхто інший, розумів її, адже і сам навчався в одному зі столичних вузів. На той час Катерина чомусь вирішила, що вступатиме до радіотехнічного училища, та брат відмовив її. Тоді вона надумала вступати до музичного училища імені Глієра, та виявилось, що туди можна було потрапити лише після десяти класів. Так і повернулись вони додому. Катерина пішла до школи, яку закінчила із золотою медаллю, та твердо вирішила, що знову поїде до Києва.

Прибувши в столицю, дівчина вступила до університету імені Тараса Шевченка на факультет журналістики. Дуже тяжко доводилось молодій студентці, адже старенькі батьки, які отримували дванадцять карбованців пенсії, не мали змоги допомагати їй. Та, незважаючи на труднощі, навчалась гарно. По закінченню університету молода журналістка влаштовується на роботу в газету «Молода гвардія» коректором. Саме в цій редакції вона зустрічає свого майбутнього чоловіка Михайла Мигалю, з яким і досі у шлюбі. Катерина Вакулівна має двох дочок – Мар'яну та Олесю.

Перша книжка письменниці – «Соняхи» – видана в 1978 році. Це були теплі ліричні розповіді про людей села, їх любов до землі, до рідного краю, про чисте і світле кохання. У 1989 році з'являється книга «Перед Храмом любові і болю», яка вміщує оповідання та сповідальну повість. Один із творів Катерини Вакулівни «Політ журавлів над нетолоченими травами» про Чорнобильську трагедію став популярним і актуальним. Одним із найкращих і найпопулярніших у наш час творів Катерини Мотрич є роман «Ніч після сходу сонця». Написала авторка його дуже швидко: за неповні два роки. Якщо враховувати, що працювала лише зранку – півтори-дві години, – в сукупності вийде зо три місяці безперервної роботи. За цей роман Катерина Вакулівна висувалась на звання лауреата Шевченківської премії. У 2007 році вийшла нова збірка поезій «Почайна», 2013 року вийшов роман «Вавилонська вежа».

Ми можемо впевнено сказати, що творчість Катерини Мотрич тісно увійшла в культуру України. Та популярність зовсім не змінила простої сільської жінки, бо Катерина Вакулівна завжди носить у серці свою рідну землю і любов до неї.

Приєм «Творче малювання».

2-й екран. Слайд «Творче малювання» (додаток 2, слайд 7).

Методична ремарка. Відповідно до поставлених завдань учні демонструють результати власних спостережень, таким чином навчаються характеризувати образ автора як людини, особистості з певними переконаннями.

Спостереження над текстом «Молитви ... за Україну»

1. Виразне читання-інсценізація твору.

2. Визначення почуттєвого фону твору.

1-й екран. Світлина «Молюсь за Україну» (додаток 1, слайд 5).

Метод незакінчених речень.

- «Молитва до України» проінята почуттями
- Провідною думкою твору є
- Авторку болить, що
- Душа Катерини Мотрич прагне

3. Визначення системи образів та художньої колористики твору.

Лабораторія дослідника.

Які два світи створює авторка, до якого художнього засобу вдається? (Колективна робота над заповненням таблиці «Асоціативні образи-контрасти»).

Таблиця «Асоціативні образи-контрасти» (робота на смарт-дошці, додаток 3, слайд 2).

Творча лабораторія. Лінійна робота в парах

Методична ремарка. Учні працюють за трьома лініями творчих завдань, метою яких є розкриття ідеї відродження національного духу.

I лінія. Опишіть світи-антагоністи, використовуючи таблицю.

II лінія. Поясніть значення слів «діти неба», «гармонійні люди». До слова «гармонійний» доберіть синоніми, використайте їх для відповіді на питання: «Яку роль ці образи відіграють у творі?».

Питання-підказка. Що, за задумом авторки, об'єднує думки українців – дітей «святої чорнобильської України»?

III лінія. Спробуйте визначити, що єднає «Молитву...» Катерини Мотрич із традиційними християнськими молитвами.

Відповіді учнів.

Художня галерея. Група «Юні художники»

2-й екран. Слайд «Художня галерея» (додаток 2, слайд 8).

Доберіть кольори. Замалюйте образи-контрасти. Який колір переважає? Чому? Порівняйте отриману гаму із тією, що ви використали, створюючи вдома малюнки-ілюстрації до «Молитви...».

Відповіді учнів.

IV. Рефлексія. Підсумок уроку

Повернімося до епіграфа нашого уроку. Чи змінилося ваше бачення поняття «молитва»?

Дайте відповідь на проблемне питання, поставлене на початку уроку: «Як Катерина Мотрич у молитві звертається до людини? Чого письменниця прагне?».

Метод «Мікрофон». *Відповіді учнів.*

Учитель. Молитва – це місточок між людиною і Богом, у Якого завжди вірив український народ, до Якого звертаємося подумки і вголос, у біді й радості, з надією і вірою, шукаючи розради. З її допомогою ми прокладаємо місточок у майбутнє, віримо в людину справедливую, мудру, людину-патріота.

Завершити урок хочеться словами Тараса Григоровича Шевченка:

Свою Україну любіть.

Любіть її... Во врем'я люте,

В остатню тяжкую минуту

За неї Господа моліть.

Тож ревню й неустанно оберігаймо рідну Україну! Оберігаймо, щоб возвеличити й передати нащадкам козацьку славу, древню й прекрасну мову, аби не народився жоден раб і не мав сили князь п'їтьми розтерзати Україну.

2-й екран. Відеоролик «Молитва до Божої Матері за Україну» (звучить із музичним супроводом старослов'янською мовою, додаток 2, слайд 10).

V. Домашнє завдання. Написати твір-роздум «Людино, я звертаюся до тебе» (К. Мотрич).

Література

1. Даниленко І. Церковна молитва в українському поетичному дискурсі [Текст] / Ірина Даниленко // Українська мова та література. – 2008. – № 1. – С. 4–7.
2. Голота Л. Різдво з Катериною [Електронний ресурс] / Любов Голота // Слово просвіти: Всеукраїнський культурологічний тижневик. – Режим доступу : <http://slovoprosvity.org> – Назва з екрана.
3. Гойденко О. Катерина Мотрич: На законах ієрархії тримається весь світ : [інтерв'ю з Катериною Мотрич] [Електронний ресурс] / О. Гойденко. – Режим доступу : <http://umoloda.kiev.ua/regions/0/164/0/35896/>. – Назва з екрана.
4. Телішевська Л. Хмарні технології на уроках української мови та літератури [Текст] / Лілія Телішевська // Дивослово. – 2015. – № 2. – С. 2–5.
5. Сучасні шкільні технології [Текст] / упоряд. : І. Рожнятовська, В. Зоц. – Ч. 1. – К. : Ред. «Загальнопед. газ.», 2004. – 128 с.